ערב ראש השנה תשפ"ז: ישראל מאמינה, נחושה ומלוכדת מול איומים קיומיים

written by מאיר בן שבת | 10.09.2026

ישראל נכנסת לשנה החדשה כשכל הזירות פתוחות אך זה עדיף על סגירתן ללא הכרעה ובהסדרים רופפים | אויבינו למדו להעריך את העליונות הצבאית, אבל גם את איתנות העורף והתלכדותה של החברה הישראלית מול איום קיומי | הניצחון התודעתי יושג כאשר הם יבינו שלא ניתן להכניע את ישראל.

תקציב הביטחון אינו הבעיה

written by ד"ר אל"מ במיל' חנן שי | 10.09.2026

במאמרו "לא עושים חשבון: ביטחון, ביטחון, ביטחון, ביטחון, ביטחון, ביטחון", שפורסם ב"הארץ" ב־1 בספטמבר, מתריע עפר שלח מפני תקציב ביטחון של כמעט 190 מיליארד שקלים. הוא מצביע על גיוס המילואים המתמשך, על זירות שאינן נסגרות ועל החלטות בניין כוח המתקבלות לפני שצה"ל הפיק לקחים. שלח אינו טועה. מלחמת התשה צורכת כוח אדם, ימי מילואים, חימוש ושעות טיסה ואינה מסירה את האיומים ואינה סוגרת את הזירות.

אלא שמן האבחנה הנכונה עובר שלח להסבר מופרך. ישראל, לשיטתו, בחרה ב"מלחמה הבלתי נגמרת", ועל הממשלה הבאה "לצאת למהלכים מדיניים כדי להיגמל מהמלחמה המתמדת".

הבלים, הבלים, הבלים.

ישראל אינה מכורה למלחמה

מדינת ישראל נאלצת לשוב ולהילחם מפני שצה"ל איבד את היכולת המקצועית לסיים מלחמות במהירות ובהכרעה. בספטמבר 2006 הסב צה"ל את עצמו מצבא הכרעה לצבא הרתעה והתשה. הוא חדל להיבנות כדי למוטט את מערכת הלחימה של האויב ולהכתיב את סיום המלחמה. תחת זאת הוא פוגע, משבש, מרתיע, שוחק, עורך פשיטות וצובר הישגים.

אויב שלא הוכרע שומר בידיו את ההחלטה אם להפסיק את המלחמה, מתי ובאילו תנאים. לאחר הפסקתה הוא יכול להשתקם, להתעצם ולחדש אותה במועד הנוח לו. כך נוצרו הסבבים בעזה,

וכך נותרו המערכות בלבנון ומול איראן וזרועותיה ללא מצב סיום יציב.

מלחמה מתמשכת אינה אפוא בחירתו של ציבור המכור ללחימה. היא התוצאה הצפויה של צבא ששלל מעצמו את היכולת להשיג ניצחון חרוץ.

הכשל כבר אותר ולא תוקן

טענה זו אינה מחליפה את התחקיר שצה"ל והמדינה טרם ערכו על מלחמת 7 באוקטובר, אולם שאלת יכולתו של צה"ל להכריע אינה ממתינה לבדיקה ראשונה. כשלי מלחמת לבנון השנייה נבדקו בידי ועדת וינוגרד, ובעיקר בידי ועדת שומרון. כבר ב־2007 המליצה ועדת שומרון להסב את צה"ל במהירות בחזרה לצבא מכריע. עד כה לא הוצגה ראיה שהמלצתה יושמה. הנהגות המדינה לא וידאו שמדיניות הביטחון הלאומי מתורגמת לאסטרטגיה צבאית מכריעה. לא התפתח מעקב ציבורי ומקצועי מתמשך. רבים משומרי הסף אימצו את שפת ההרתעה, ההכלה, האש מנגד, הסבבים וצבירת ההישגים. רשלנותם אינה בכך שלא ידעו את אשר אי אפשר היה לדעת. הכשל אותר, התיקון הומלץ והדוח פורסם. רשלנותם היא שלא בדקו מה נעשה באזהרה.

התחקיר צריך לבדוק מדוע ההמלצה לא יושמה, כיצד הונצחה התפיסה ומה היה חלקה באסון 7 באוקטובר ובחוסר היכולת לסיים את המלחמה. יש לבחון גם את הדרג המדיני, המודיעין, הפיקוד, הכוננות והתרבות הארגונית.

הממצאים מחייבים תחקיר, אך עדיין אינם קובעים את מבנה הכוח והתקציב. שלח הופך את הסדר: עוד לפני התחקיר הוא כבר קובע שהפתרון הוא פחות לחימה, יותר הסכמים ופחות הוצאות.

אבות אכלו בוסר

ביקורת מקצועית חריפה על צה"ל אינה מצדיקה זלזול במפקדיו ובלוחמיו. מפקדי הדור הנוכחי לא המציאו את התפיסה שבה התחנכו ושעל פיה נבנה הצבא שנמסר לידיהם. שיניהם קהו מפירות הבוסר שאכלו אבותיהם במשך שלושה עשורים: החלשת המטות והידע האופרטיבי, המרת ההכרעה בהרתעה ובהתשה, שחיקת הכוח המתמרן והעדפת טכנולוגיה על פני מצביאות.

אין בכך לפטור את הבנים מאחריות. הם אימצו את התפיסה וכעת חייבים לתקנה. אולם יש להבחין בינם לבין מי שהגו וביססו את הסטייה והשליכו את האזהרות מפניה. מפקדי צה"ל ולוחמיו נלחמים במסירות, באומץ ובמחיר כבד. אפשר וחובה לבקרם; אסור להפוך ביקורת לזלזול בנושאי תוצאותיה של רשלנות בין־דורית.

מי הפך את המילואים לצבא קבע שני

שלח מלין על שצה"ל משתמש במילואים "ללא כל ריסון מאז 7 באוקטובר", אך אינו שואל מי יצר את התנאים המחייבים זאת. המילואימניקים נועדו להתגייס לזמן קצר ולהיות מרכז הכובד של צבא ההכרעה: להצטרף לסדיר, להעביר את המלחמה לשטח האויב, להשיג ניצחון חרוץ, לאפשר למדינה להכתיב את סיום המלחמה ולשוב לחייהם.

הסבת צה"ל לצבא התשה הפכה אותם למי שמשלמים בגופם, במשפחותיהם ובפרנסתם את מחיר אובדן היכולת לסיים מלחמות. מערכה קצרה הוחלפה בהחזקת גבולות, פשיטות ושחיקה; שירות זמני נעשה שירות קבע מקוטע. היכן היו תוכניות המגירה להכרעה מהירה של חמאס וחיזבאללה? שלח אינו שואל זאת.

הסכמים אינם תחליף לעוצמה

גם הצגת מהלכים מדיניים כפתרון למצוקת התקציב היא קשקוש מקצועי. הסכמים רצויים כשהם משרתים את ביטחון ישראל, אך בסביבה שאינה מקיימת שלום דמוקרטי הם אינם מחליפים כוח צבאי ואינם מונעים שינויי משטר ובריתות או קריסת הסדרים.

ויתור בהסכם על עומק, שטחים שולטים, מרחבי התרעה ובסיסים קדמיים מחייב דווקא להעצים את צה"ל. מי שמחליף נכסים מוחשיים בחתימות זקוק לחרב חזקה וזמינה יותר. גם "מועצת השלום" אינה יכולה לפרק את חמאס. הסדר יכול לקבע תוצאה שהושגה בכוח; הוא אינו יכול להביא תוצאה שהכוח לא השיג.

תחילה להחליט איזה צבא דרוש

כסף אינו תחליף לתורה, למצביאות, לארגון נכון ולתוכניות מלחמה. השאלה הראשונה אינה כמה כסף יקבל צה"ל, אלא איזה צבא אמור הכסף לבנות .גם 190 מיליארד שקלים לא יסגרו זירה אחת אם יוזרמו לצבא התשה. אם התחקיר יאשר שההסבה שללה מצה"ל את היכולת לסיים מלחמות, יהיה צורך לבנותו מחדש כצבא הכרעה. הסדר הנכון הוא: מדיניות ואסטרטגיית הגנה לאומית; תפיסת הפעלה; תוכניות מלחמה ומבנה כוח; ורק לבסוף רכש ותקציב.

אין לתת להנהגת הצבא המחאה פתוחה, אך גם אין להנציח את הכשל באמצעות קיצוץ שישאיר את ישראל עם צבא התשה קטן יותר.

לא ישראל צריכה להיגמל מן המלחמה. הנהגות הצבא והמדינה ושומרי הסף הציבוריים צריכים להיגמל מן האשליה שאפשר להגן עליה בלי יכולת מקצועית מוכחת להכריע את אויביה.

המאמר פורסם במידה, בתאריך 03 לספטמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.

דבק זמני: סימנים ראשונים לפירוק הברית בין המוסלמים לדמוקרטים בארה"ב

written by ד"ר אל"מ במיל' חנן שי | 10.09.2026
האנטי-ציונות שימשה כדבק זמני, אך כששאלות של זהות וערכים הגיעו לכיתות הלימוד במישיגן, המוסלמים חברו דווקא לשמרנים. זו ההזדמנות של ישראל להסיט את הדיון ולהציב מראה מול הבריתות הפרוגרסיביות.

בדרך לעידן של ייצור ביטחוני עצמאי?

written by דוד מ' וינברג | 10.09.2026
שלל צעדים מהעת האחרונה מעידים על הרצון להיפרד מהסיוע האמריקאי ולפתח תעשייה ביטחונית עצמאית.

כניסת וינטר לפוליטיקה יכולה להוביל לשינוי התפיסה הלאומית

written by פרופ' זכי שלום | 10.09.2026
וינטר מזכיר את רפאל איתן, שהציב במרכז את החתירה לניצחון ברור בשדה הקרב, שבשנים האחרונות מעט נשכחה מתפיסת הביטחון הישראלית | עם זאת, עליו להימנע מלהציג כבר עתה

תשובות מלאות כמעט בכל תחומי החיים.

הסכנה הגדולה ביותר למודיעין אינה כישלון 🚨 אלא הפחד מכישלון

written by יוסי אמרוסי | 10.09.2026

היתרון המודיעיני של ישראל מעולם לא נשען רק על טכנולוגיה, מידע או יכולת מבצעית. הוא נשען גם על אנשים שהיו מוכנים לחשוב אחרת.

מתעקש להיות ספקן: רק צה"ל יפרק את חמאס ואת חיזבאללה מנשקם

written by דוד מ' וינברג | 10.09.2026

התוכניות האמריקאיות מבקשות לפרז את עזה ואת דרום לבנון באמצעות כוחות בינלאומיים ומנגנוני פיקוח. אלא שחמאס וחיזבאללה אינם מתכוונים לוותר מרצונם על נשקם, וישראל אינה יכולה להפקיד את ביטחונה בידי מי שלא יילחם בהם.

המהפכה השקטה: 7 באוקטובר לא היה

תקלה, אלא התממשות התפיסה הבטחונית

written by ד"ר אל"מ במיל' חנן שי | 10.09.2026
כאשר החליפו את דוקטרינת בן-גוריון בקונספט של הרתעה והכלה, נשללה מצה"ל היכולת להכריע ולזום. הסיפור האמיתי של מחדל הביטחון אינו רק מודיעיני הוא מהפכה שקטה שהתחוללה במטכ"ל ללא אישור הממשלה.

במדינה שחייבת לאתגר כל קונספציה, גם נשים חייבות להיות בחדר

written by רות וסרמן לנדה | 10.09.2026
שילוב נשים במוקדי קבלת ההחלטות אינו רק עניין של ייצוג, אלא של הרחבת מאגר הכישרונות ושל שיפור החשיבה האסטרטגית ריבוי דעות, גישות ופרספקטיבות מסייע לאתגר הנחות יסוד ולצמצם את הסיכון לחשיבה אחידה במדינה המתמודדת עם אתגרים ביטחוניים ומדיניים מורכבים, ויתור על נקודת המבט הנשית הוא ויתור על כלי חיוני בקבלת ההחלטות.

אונסק"ו נוהג כמו דאע"ש ומנסה למחוק את ההיסטוריה היהודית ביו"ש

written by דוד מ' וינברג | 10.09.2026
מאות אתרים ארכיאולוגיים ביהודה ושומרון נפגעו מביזה, בנייה והרס, כאשר הרש"פ מקדמת באונסק"ו הכרה בהם כאתרי מורשת פלסטיניים | כעת ישראל משנה כיוון ומשקיעה בהגנה, חפירה ופיתוח.